

ст. викладач кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу
Навчально-наукового інституту Міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ФАКТОРІВ МАЙБУТНЬОГО РОЗВИТКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Протягом останнього періоду свого розвитку Європейський Союз все більше стикається із дезінтеграційними викликами, що посилюють його кризу. Проект європейської інтеграції, що протягом історії зазнавав розширення, на даний момент втрачає репутацію потужного світового гравця на міжнародній арені. Передусім, заходи жорсткої економії, прийняті, щоб подолати кризу суверенного боргу Європи підірвали надійність Європейського Союзу як партнера, міграційна криза активізувала роботу правих популістських партій, а також голосування щодо виходу Великобританії із складу ЄС (Brexit) та президентські вибори у Франції - все це спричинило до дискусій з приводу майбутнього даного інтеграційного об'єднання. Тому актуальності набуває аналіз поточних чинників, що вплинуть на формування напряму майбутнього розвитку Європейського Союзу [1].

Згадане інтеграційне об'єднання, беззаперечно, являється найбільшим світовим спільним ринком із другою у світі по використанню валютою. Проте, частка євро як глобальної валюти поступово знижується. Так, якщо у 2015 році вона становила 33% (долар США – 48%), то у 2017 році вона, прогнозовано, скоротиться до 30% (долар США – 43%) [2]. Також економічна потужність Європейського Союзу похитнулася на тлі зростаючих економік країн із ринками, що формуються (emerging market economies). У 2004 році 30,1% глобального виробництва належало ЄС – 28, то у 2014 році – 23,8% і це враховуючи економіку Великобританії [3].

Наступним фактором, що впливатиме на формування політики майбутнього розвитку Європейського Союзу це подальша імплементація механізмів соціально орієнтованої ринкової економіки через заходи подальшої економічної та соціальної конвергенції серед країн-членів. Оскільки, із постійно зростаючою тривалістю життя, де середній вік становить 45 років Європа до 2030 року може стати «найстарішим» регіоном у світі (40 років – Північна Америка; 35 років – Азія; 35 років – Океанія; 21 рік – Африка; 34 роки – Латинська Америка та Карибський басейн тощо) і вже зараз призводить до формування нової структури сімей, змін у кількості населення, урбанізації та до різноманіття трудової діяльності. А це, в свою чергу, негативно впливає на процес зближення соціальних стандартів та соціальної політики в межах Європейського Союзу [3].

В той же самий час, підвалинами подальшого розвитку Європейського Союзу залишається досягнення цілей стратегії Європа 2020. Основними цілями цієї стратегії є наступні:

1. 75% працевлаштованого населення віком 20-64 роки (2015 рік – 70,1%);
2. 3% ВВП інвестувати у сектор НДДКР (2015 рік - 2,03%);
3. завдання у сфері зміни клімату та використання енергії:
  - викиди парникових газів повинні бути скорочені на 20% в порівнянні із 1990 роком;
  - частка відновлюваних джерел енергії в кінцевому споживанні енергії повинна бути збільшена до 20% (2015 рік - 16,7%);
  - поліпшення ефективності використання енергії на 20%;
4. частка учнів, що покидають школу не має перевищувати 10% (2015 рік - 11%) та не менше 40% осіб віком 30-34 років із вищою освітою (2015 рік - 38,7%);
5. скорочення кількості людей, кому загрожує залишитись за межею бідності, на 20 млн осіб [4].

Варто зауважити, що в умовах сталого розвитку Європейський Союз продовжує реалізацію проекту «декарбонізації» економіки та зменшення викидів парникових газів у навколишнє середовище. Європа продовжує бути лідером у створенні «розумних міст» («smart cities»), ефективному використанню природних ресурсів та у боротьбі із змінами клімату. Саме європейським компаніям належить близько 40% всіх світових патентів на технології використання відновлюваних джерел енергії. А також частка доходів ВВП від екологічних податків залишається досить суттєвою порівняно із іншими країнами. Наприклад, у 2013 році ЄС-28 отримав 333 млрд євро доходів від екологічних податків, що було еквівалентно 2,5% ВВП [3].

Окрім ризикових факторів внутрішнього характеру, інтеграційне угруповання стикається із зовнішніми викликами. Незважаючи на те, що з 25 найбільш мирних країн світу, згідно із Global Peace Index 2016, 15 країн входять до ЄС - терористичні атаки, тиск величезних міграційних потоків тощо вплинули на переоцінку особистої безпеки та безпеки кордонів в межах об'єднання, а також по-новому активізували проблемні питання довіри до інститутів ЄС, відповідальності серед країн-членів та майбутнього євро зони.

Таким чином, виходячи із глобальних викликів, що стоять перед Європейським Союзом його інституціями було розроблено п'ять ймовірних варіантів подальшого розвитку до 2025 року, що знайшли своє відображення у «Білій книзі»:

1. продовжувати реалізовувати намічені реформи на основі Братиславської декларації 2016 року, затвердженої 27 країнами-членами;
2. зосереджуватись навколо єдиного ринку, як основи європейської інтеграції;
3. ЄС дозволяє країнам-членам посилювати глибшу співпрацю у певних сферах політики (сфера оборони, внутрішня безпека, соціальна політика тощо);
4. концентрувати зусилля на реалізації конкретних завдань за умов обмеженості ресурсів, обираючи чіткі пріоритети. Наприклад, це стосується таких сфер, як інновації, торгівля, безпека, співробітництво із створенням високотехнологічних кластерів тощо;

5. країни-члени вирішують делегувати більше ресурсів, влади та повноважень у прийнятті рішень за межі національних компетенцій, що призведе до швидшого ухвалення та виконання завдань на загальноєвропейському рівні [2].

Аналізуючи вищесказане, необхідно звернути увагу на те, що реалізувати якийсь один варіант подальшого розвитку європейським лідерам буде важко з огляду на розбіжності позицій всередині самого інтеграційного об'єднання та нечітко визначені заходи щодо імплементації якогось із варіантів.

.Література:

1. McAuley James and Birnbaum Michael. France's presidential election may determine the future of the European Union. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.washingtonpost.com/world/frances-presidential-election-may-determine-the-future-of-the-european-union/2017/03/30/df1d4c7e-13c8-11e7-bb16-269934184168_story.html?utm_term=.5d0f326b471c
2. White paper on the future of Europe. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf
3. The EU in the world 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/7589036/KS-EX-16-001-EN-N.pdf/bcacb30c-0be9-4c2e-a06d-4b1daead493e>
4. Europe 2020 strategy. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy>